

УДК 002:330;339.166.5

О. В. Корнух,
к. е. н., доцент, ДВНЗ "Криворізький національний університет"

НЕОБХІДНІСТЬ РОЗМЕЖУВАННЯ КАТЕГОРІЙ "ІННОВАЦІЯ" ТА "ІННОВАЦІЯ ПІДПРИЄМСТВА"

O. Kornuch,
Ph. D. in economics, associate professor, Kryvyi Rih National University

THE NEED FOR DIFFERENTIATION OF CATEGORIES OF "INNOVATION" AND "INNOVATION ENTERPRISE"

У статті проведено аналіз існуючих підходів до визначення сутності категорії "інновація" та обґрунтовано необхідність розмежування категорій "інновація" та "інновація підприємства". Доведено, що при визначенні категорії "інновація" буде домінувати соціальна та економічна складові, а "інновації підприємства" — економічна складова. Запропоновано визначення "інновація підприємства", яке системно розкриває її зміст.

In the article analyzes existing approaches to defining the essence of the category "Innovation" and the necessity of differentiation of categories of "innovation" and "innovation enterprise". It is proved that in determining the category "Innovation" will dominate social and economic components and "enterprise innovation" — the economic component. A definition of "innovation enterprise" system that reveals its contents.

Ключові слова: інновація, інновація підприємства, соціальна інновація, національна інноваційна система, інноваційна система підприємства.

Key words: innovation, innovation of enterprise, social innovation, national innovation system, innovation system of enterprises.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

У провідних країнах світу інноваційний шлях розвитку широко використовується як ефективний засіб подолання кризових явищ, пріоритетної підтримки конкурентоспроможної продукції та формування ринку високих технологій. Необхідність розвитку інноваційної складової економіки України в умовах глобалізації та дії неолібералізаційних механізмів, посилення ресурсно-сировинної спеціалізації є необхідною складовою її сталого економічного зростання. Формування інноваційної економіки як імперативи досягнення цілей довгострокового соціально-економічного розвитку України обумовлює необхідність активізації інноваційних процесів, як на рівні держави, так і на рівні підприємства. Відповідно до проекту стратегії інноваційного розвитку економіки України на 2010—2020 р. саме на підприємства покладена роль локомотива переходу країни на інноваційний шлях розвитку. Тому актуальності набуває визначення сутності категорії інновація з позиції економічної теорії та предметно-прикладного підходу.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Інновації вивчаються з боку різних наук (економіки, управління, психології, статистики, соціології, права, технічних наук тощо) та наукових шкіл, тому у науковій літературі існують різні погляди щодо визначення сутності категорії "інновація". Її зміст різні вчені трактують залежно від об'єкта і предмета свого досліджен-

ня: інновацію як процес розкривають Б. Твісс, Т. Брайан, В. Раппопорт, Б. Санто, О. Лапко та ін.; як систему — М. Лапін, Й. Шумпетер; як зміну представляють Н.Д. Кодрат'єв, Ю. Яковець, Л. Водачек та ін.; як результат — Р. Фатхутдінов, Н.М. Щепкіна, О.А. Біловодська, В.В. Зянько та ін. Але, на сьогодні, недостатньо приділено увагу різниці в трактуванні економічної сутності "інновації" з позиції макро- та мікросередовищ.

МЕТА СТАТТІ

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні необхідності розмежування категорії "інновація" та "інновація підприємства".

ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Аналіз економічної літератури щодо визначення сутності інновації дає підстави стверджувати, що одні науковці розкривають як загальноекономічну категорію і характеризують її в дуже широкому аспекті, тобто на макрорівні, а інші — з позиції підприємства і характеризують її значно вужче, з позиції мікросередовища. На нашу думку, чітке визначення економічної сутності інновації на рівні підприємства дає ґрунтовні підстави для формування дієздатної стратегії інноваційного розвитку підприємства, ефективних механізмів управління його інноваційною діяльністю, розробки комплексних та інформативних методів оцінювання інноваційних процесів тощо. Розмежуємо окремо підходи до визначення категорії "інновація", які можна застосовувати до макро- та мікрорівня.

Таблиця 1. Основні науково-методичні підходи до визначення категорії "інновація", які можна застосовувати до макрорівня

Автор	Визначення
Кондратьєв Н.Д. [2]	технічні винаходи та відкриття, зміни техніки виробництва й обміну
Твісс Б. [3]	процес, в якому розробка або ідея набувають економічний сенс
Санто Б. [4]	суспільний техніко-економічний процес, який через практичне використання ідей та винаходів приводить до створення кращих за своїми якостями виробів, технологій та дає прибуток (у разі, коли інновація орієнтована на економічний зиск), її поява на ринку може принести додатковий дохід
Зянько В.В. [5]	результат втілення чи матеріалізації новаторської ідеї у певній предметній субстанції: продукту, технології, засобі людської діяльності чи послугі, для якої властиві нові споживчі якості, а реалізація передбачає зміну усталених, звичних засобів діяльності, створення нового чи урізноманітнення старого попиту з метою отримання економічного, соціального, екологічного чи іншого ефекту
Лапко О. [6]	комплексний процес, котрий включає створення, розробку, доведення до комерційного використання і поширення нового технічного або якогось іншого рішення, що задовольняє певну потребу
Керівництво Осло 1992 р. [7]	кінцевий результат інноваційної діяльності, втілений у вигляді нового або вдосконаленого продукту чи технологічного процесу, який використовується в практичній діяльності або в новому підході до соціальних послуг. Необхідною ознакою інновації є науково-технічна новизна та її виробниче використання
ЗУ Про інноваційну діяльність [8]	новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери

Б. Санто визначає інновацію як суспільний техніко-економічний прогрес, і зазначає, що інновація не завжди буде приносити економічний зиск. На нашу думку, інновація як загальноекономічна категорія повинна містити в собі окрім основної властивості науково-технічної новизни та виробничого її використання ще й соціальну складову. Як приклад, можна привести такі соціальні проблеми, як: глобального потепління, екології, Світового океану, старіння населення тощо. В цих напрямках впровадження інновацій набувають особливої уваги як урядів так і науковців різних країн, а якщо ніхто не буде мати економічний зиск, то і проблему вирішувати нікому. Тому вкрай важливо визначати економічну

сутність інновації на макрорівні з урахуванням сучасних реалій, оскільки внаслідок проведення неоліберальних реформ протягом останніх тридцяти років багатьма країнами (в т.ч. і пострадянськими) призвели, як відмічає Малицький Б.А. [1], до переміщення конкуренції зі сфери виробництва у фінансову сферу, що у свою чергу суттєво трансформувало соціально-економічне призначення інновації. Також автор доводить, що саме неолібералізм сприяв створенню системи управління споживчим попитом, яка значно в більшій мірі опиралася на фінансові фактори, чим на інноваційні. В результаті замість економіки створення сформувалася нова економіка — економіка споживання [1].

Таблиця 2. Основні науково-методичні підходи до визначення категорії "інновація", які можна застосовувати до мікрорівня

Автор	Визначення
Шумпетер Й.А. [9]	нова науково-організаційна комбінація виробничих факторів, мотивована підприємницьким духом
Друкер П. [10]	особливий інструмент підприємств, засіб, за допомогою якого вони прагнуть здійснити новий вид бізнесу або послуг
Щепкіна Н.М. [11]	результат системної діяльності, спрямованої на реалізацію досягнень науково-технічного прогресу та їх удосконалень, що сприяє кількісним та якісним змінам у внутрішньому середовищі підприємства та забезпечує підвищення ефективності й отримання конкурентних переваг
Біловодська О.А. [12]	кінцевий результат нововведень, спрямований на досягнення відповідного ефекту та створення нових або удосконалених конкурентоспроможних товарів (послуг, технологій і т.д.), що задовольняють потреби споживачів, може охоплювати всі сфери діяльності підприємства і сприяє розвитку та підвищенню його ефективності
Азгальдов Р.Р., Костін А.В. [13]	процес (або результат процесу), в якому: використовуються частково або повністю охороноспроможні результати інтелектуальної діяльності; та/або забезпечується випуск патентної продукції; та/або забезпечується випуск товарів і/або послуг, які за своєю якістю відповідають світовому рівню
Кулагін А.С. [14]	нова або покращена продукція (товар, робота, послуга), спосіб (технологія) її виробництва або застосування, нововведення або вдосконалення у сфері організації та (або) економіки виробництва, і (або) реалізації продукції, що забезпечують економічну вигоду, які створюють умови для такої вигоди або поліпшують споживчі властивості продукції (товару, роботи, послуги)
Керівництво Осло, 2005 р. [15]	введення у вживання будь-якого нового або значно вдосконаленого продукту (товару або послуги) або процесу, нового методу маркетингу або нового організаційного методу в діловій практиці, організації робочих місць або зовнішніх зв'язках
Інструкція щодо заповнення форми №1-інновація [16]	введення у вживання будь-якого нового або значно вдосконаленого продукту (товару або послуги) або процесу, нового методу маркетингу або нового організаційного методу в діяльності підприємства, організації робочих місць або зовнішніх зв'язків

Рис. 1. Логічний ланцюжок впливу та взаємозв'язку інновацій та інновацій підприємства на економічний розвиток

Спробуємо узагальнити та поєднати основні підходи до розкриття сутності даної категорії з позиції макроекономічного підходу (табл. 1). По-перше, через яку категорію її представляють науковці: як процес (Твісс Б., Санто Б., Лапко О.) та як результат (Зянько В.В., Керівництво Осло, 1992 р.). По-друге, яка ключова мета, або задача покладена в її основу — економічний сенс ідеї, розробки (Твісс Б.), додатковий дохід (Санто Б.), отримання економічного, соціального, екологічного чи іншого ефекту (Зянько В.В.), задоволення певних потреб (Лапко О.), використання нових продуктів та технологічних процесів в практичній діяльності або в новому підході до соціальних послуг (Керівництво Осло, 1992 р.), істотне поліпшення структури та якості виробництва і (або) соціальної сфери (ЗУ "Про інноваційну діяльність").

Можна відмітити, що наголос на соціальній складовій має місце у визначеннях сутності "інновації" як загальноекономічної категорії, тобто з позиції макросередовища.

Таким самим чином підійдемо до розкриття сутності даної категорії з позиції мікросередовища (табл. 2).

По-перше, через яку категорію її представлено: як процес (Р.Р. Азгальдов, А.В. Костін); як результат (Щепкіна Н.М., Біловодська О.А.); як нова продукція або введення у вживання нової, покращеної продукції (продукту, послуги, технології, методу, процесу) (Біловодська О.А., А.С. Кулагін, Керівництво Осло (2005), Інструкція № 1-інновація), особливий інструмент (Друкер П.), нова науково-організаційна комбінація виробничих факторів (Шумпетер Й.А.). По-друге, яка ключова мета, або задача покладена в її основу — новий вид бізнесу або послуг (Друкер П.), підвищення ефективності й отримання конкурентних переваг підприємства (Щепкіна Н.М.), сприяння розвитку та підвищенню ефективності підприємства (Біловодська О.А.), відповідність якості товарів і/або послуг світовому рівню (Р.Р. Азгальдов, А.В. Костін), забезпечення економічної вигоди

(А.С. Кулагін). В повній мірі відповідають даному підходу визначення Щепкіної Н.М. і Біловодської О.А., адже вони визначають інновацію безпосередньо на рівні підприємства, в Керівництві Осло [16] наголошується, що інновації розглядаються тільки в підприємницькому секторі (рівень розгляду інноваційної діяльності та інновацій — підприємство).

Для кращого обґрунтування авторської позиції стосовно розмежування категорій "інновація" та "інновація підприємства" побудуємо логічний ланцюжок впливу інновацій на економічний розвиток в обох напрямках (рис. 1).

Наступним кроком визначимо таку економічну категорію як "підприємство". А.С. Гальчинський визначає підприємство як самостійний господарський суб'єкт, що має право юридичної особи і здійснює виробничу, науково-дослідну та комерційну діяльність з метою одержання прибутку [17, с. 266]. Склад авторів на чолі з Бойчик І.М. зазначають, що підприємство — це організаційно відокремлена і економічно самостійна ланка виробничої сфери народного господарства, що спеціалізується на виготовленні продукції, виконанні робіт і наданні послуг. Головне завдання підприємства полягає в задоволенні потреб ринку в його продукції або послуг з метою одержання прибутку [18, с. 16]. Законодавчо в Україні підприємство зазначено у главі 7 ст. 63: "Підприємство — самостійний суб'єкт господарювання, створений компетентним органом державної влади або органом місцевого самоврядування, або іншими суб'єктами для задоволення суспільних та особистих потреб шляхом систематичного здійснення виробничої, науково-дослідної, торговельної, іншої господарської діяльності" [19]. Узагальнюючи вищевикладене, можна сказати, що ключова мета підприємства — отримання прибутку, відповідно до якої воно буде ставити та вирішувати певні задачі, використовуючи власні та залучені ресурси.

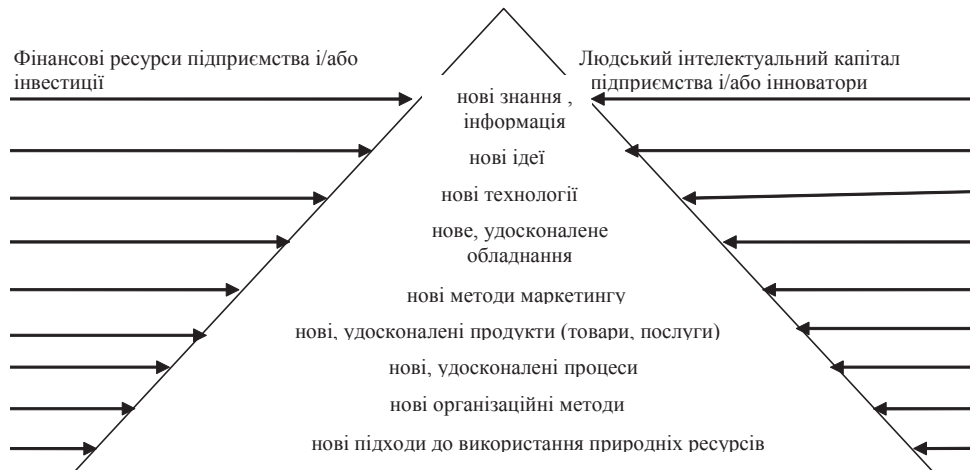

Рис. 2. Піраміда цінностей підприємства з урахуванням його інноваційного розвитку

Підсумовуючи, зазначимо, що розкриття сутності інновацій з позиції мікросередовища (табл.2) повністю відповідає та має зв'язок із сутністю та змістом категорії "підприємство". При визначенні категорії "інновація" (макроекономічний рівень) буде домінувати соціальна та економічна складові, а "інновації підприємства" (мікроекономічний рівень) — економічна складова (отримання прибутку). Інша річ, що інноваційні складові макrorівня будуть мати вплив на інноваційні складові мікрорівня (рис. 1), а від якості механізмів такого впливу будуть залежати результати інноваційного та економічного розвитку підприємства, які в свою чергу вплинуть на результати інноваційного та економічного розвитку країни.

Доречним буде побудувати піраміду цінностей підприємства з урахуванням його інноваційного розвитку (рис. 2).

Очолюють піраміду нові знання та інформація, які є основними джерелами формування економіки знань, що приходить на зміну постіндустріальної економіки. Чим вищий рівень піраміди, тим більше знадобиться фінансових ресурсів та ефективно використаного людського інтелектуального капіталу підприємства. Вперше людський інтелектуальний капітал підприємства визначено в роботі [20, с. 29], автори якої стверджують, що людський інтелектуальний капітал підприємства — ключова складова інтелектуального капіталу підприємства та разом з тим є формою прояву людського капіталу, здатного в процесі творчої діяльності створювати інтелектуальні продукти, інтелектуальні активи та інновації, у результаті комерціалізації яких підприємство отримає додатковий дохід або позитивний ефект. Отже, саме людський інтелектуальний капітал підприємства стає його ключовим ресурсом для забезпечення інноваційної діяльності. Щодо "інноваторів", зазначимо, що дана категорія на сьогодні також не набула розповсюдження в науковій літературі, але вже очевидна її актуальність та розвиток.

На противагу наведемо основні пріоритетні цінності на прикладі України (макрорівень) з урахуванням напрямків її стратегічного розвитку, сьогодишнього стану формування національної інноваційної системи й принципів інноваційної політики:

— адаптація інноваційної системи України до умов глобалізації та підвищення її конкурентоспроможності;

— переорієнтація системи продукування інновацій на ринковий попит споживача;

— створення привабливих умов для творців інновацій, стимулювання інноваційної активності підприємництва;

— системний підхід в управлінні інноваційним розвитком, інформатизація суспільства;

— розвиток економіки знань;

— інноваційні проекти і програми;

— ефективна координація національної інноваційної системи;

— різке, кратне підвищення інноваційної активності існуючих суб'єктів інноваційної діяльності та динаміка появи нових інноваційних підприємств;

— дієздатна інноваційна інфраструктура;

— створення високоінтелектуальних виробництв.

Отже, для України необхідно вирішити першочергові задачі щодо формування: чіткої, здійсненої, реалістичної інноваційної стратегії із чіткими етапами та оціночними критеріями; дієвої національної інноваційної системи, ефективною інноваційною політикою. Це безумовно справедливо, але якість і кількість знань, якими володіє людський інтелектуальний капітал підприємства або інноватори впливає на якість і кількість нових ідей, які необхідні на всіх стадіях та етапах функціонування підприємства, а особливо актуальності це питання набуває в той час, коли підприємство переходить на інноваційний шлях розвитку. Зазначимо, що Україна, за даними європейського інформаційного табло (ЄІТ), знаходиться в останній за рівнем інновативності четвертій групі "країни, що рухаються навздогін" із зазначенням індексу 0,23. Цю групу складають Угорщина — 0,24, Росія — 0,23, Латвія — 0,22, Польща — 0,21, У порівнянні з іншими країнами ЄС відставання України становить: від "країн-лідерів" — приблизно у 3 рази (Швеція — 0,68), від "країн-послідовників" — 2 рази (Великобританія — 0,48), від країн "помірні інноватори" — 1,6 рази (Норвегія — 0,35). Ранжування країн на основі цього комплексного індикатора інноваційного розвитку має цінність у тому плані, що цей показник визначає, наскільки економічне зростання країни базується на інноваціях [21].

У комплексному показнику ЄІТ практично відсутня соціальна складова інновацій, а відповідно й інноваційного розвитку країн, які оцінюються.

Таблиця 3. Основні науково-методичні підходи до визначення категорії "соціальна інновація"

Автор	Визначення
Центр соціальних інновацій при Стенфордській бізнес-школі [23]	2003 р., соціальна інновація – процес знаходження, забезпечення підтримки і впровадження оригінальних рішень для соціальних потреб і проблем; 2008 р., соціальна інновація це – нестандартне рішення соціальної проблеми, яке є більш ефективним, доцільним, життєздатним, або існуючі рішення, для яких створенні цінності виникають переважно для суспільства в цілому, ніж для окремих індивідів
Британська дослідницька установа NESTA [24, с. 9]	соціальна інновація – розвиток і впровадження нових ідей (продукції, послуг і моделей), які відповідають соціальним потребам. Соціальні інновації: а) можуть бути визначені і потенційно поширені поза їх початковим контекстом; б) здійснюються скоріше організаціями, ніж індивідами; в) відповідають соціальним потребам (як протилежність – тільки персональним потребам і попиту)
Hamalainen T., Heiskala R. [25]	до соціальної інновації відносяться такі новинки, пов'язані з регулюванням (законодавчим або адміністративним), політикою (politics) або організаційними структурами і практиками, що покращують функціонування суспільства
Українська інноваційна доктрина-2008 [26, с. 208]	спектр соціально спрямованих інновацій включає всі аспекти суспільного життя – від організації публічної влади й управління до культурної політики та забезпечення здоров'я нації

Найбільш багатоаспектний підхід при визначення пріоритетних задач загальнонаціональних цілей проявив у своїх роботах японський Національний інститут науково-технічної політики [22]:

1. Продовжувати лідирувати в науці, техніці й технологіях.
2. Внести вагомий внесок в пізнання невивчених наукових галузей та створення принципово нових технологій.
3. Брати активну участь у розв'язанні глобальних проблем.
4. Забезпечити високу міжнародну конкурентоспроможність завдяки безперервному створенню нових виробництв.
5. Формування основи стійкої соціальної системи.
6. Здійснювати оперативне реагування на зміни у віковій та соціальній структурах населення.
7. Забезпечити мирні, спокійні та безпечні умови життєдіяльності.
8. Запобігати стихійним лихам та мінімізувати їх наслідки.
9. Забезпечувати здорові умови життя суспільства.
10. Створювати максимально сприятливі умови для розширення особистісних можливостей членів суспільства.
11. Забезпечити сприятливі умови для самовираження та взаємодопомоги в побуті та суспільній сфері.
12. Створити систему безперервного та цілеспрямованого навчання.

Відмітимо що значна частина задач мають спрямування на вирішення соціальних проблем, а також на розвиток людського капіталу Японії.

Враховуючи вищезазначене, можна стверджувати наступне, незалежно від рівня інноваційного розвитку країни, і відповідно, напрямів інноваційного розвитку у короткостроковій (Україна) та довгостроковій перспективі (Японія) основною складовою інновації є її соціальна складова. Для більшого обґрунтування такого підходу приведемо визначення соціальної інновації (табл. 3). Аналіз підходів дає підґрунтя стверджувати, що основною ознакою соціальної інновації є її спрямованість на вирішення соціальних проблем, які, безпосередньо, належать до задач макрорівня, і шляхом налагоджених механізмів впливу (дієвої національної інноваційної системи, ефективної інноваційної політики, чіткої іннова-

ційної стратегії, дієздатних податкових пільгових механізмів тощо) можуть вирішуватись в т.ч. і на мікрорівні.

У роботі [27] опрацьовано значну кількість досліджень із сучасних трактувань соціальної інновації та виокремлено три її типи: 1) ідеї, стратегії, концепти, організації, форми організацій; 2) процес здійснення змін (впровадження нових рішень), триваючі соціальні зміни, нестандартні рішення соціальної проблеми, розвиток структур, принципів, практик; 3) здійснення змін у поведінці, преференціях людей, змін у процесах впливу на зміни, у регулюванні, політиці, організаційних структурах і практиках.

Авторський погляд на проблему визначення поняття "інновація" з позиції предметно-прикладного підходу полягає в тому, що "інновація підприємства" представляє собою ефективний інструмент економічного розвитку підприємства в умовах глобалізації на основі введення нового або значно вдосконаленого продукту (товару або послуги), процесу, нового методу маркетингу або нового організаційного методу в його діяльності, який базується на ефективному використанні як власних інтелектуальних ресурсів й людського інтелектуального капіталу так і залучених, з метою підвищення економічної ефективності й отриманні конкурентних переваг у довгостроковій перспективі. Таке визначення інновації підприємства має певні переваги, оскільки системно розкриває зміст цієї категорії і безпосередньо відображає наступні її характерні риси:

- 1) інновація підприємства розкривається як економічна категорія з прикладних позицій;
- 2) інновація підприємства є ефективним інструментом його економічного розвитку,
- 3) інновація підприємства може проявлятися шляхом введення в його діяльність:
 - нового або значно вдосконаленого продукту (товару або послуги),
 - нового або значно вдосконаленого процесу,
 - нового методу маркетингу,
 - нового організаційного методу;
- 4) інновація підприємства забезпечується ефективним використанням як власних інтелектуальних ресурсів й людського інтелектуального капіталу, так і залучених;
- 5) інновація підприємства має за мету підвищення економічної ефективності й отриманні конкурентних переваг у довгостроковій перспективі.

ВИСНОВКИ

Теоретичне обґрунтування розмежування категорій "інновація" та "інновація підприємства" дає змогу зробити наступні висновки: 1) незалежно від рівня інноваційного розвитку країни, і відповідно, напрямків інноваційного розвитку у короткостроковій та довгостроковій перспективі основною складовою інновації є її соціальна складова; основною ознакою соціальної інновації як ключової складової інновації, є її спрямованість на вирішення соціальних проблем, які, безпосередньо, належать до задач макрорівня, і шляхом налагоджених механізмів впливу (дієвої національної інноваційної системи, ефективної інноваційної політики, чіткої інноваційної стратегії, дієздатних податкових пільгових механізмів тощо) можуть вирішуватись в т.ч. і на мікрорівні.

Таким чином, при визначенні категорії "інновація" (макроекономічний рівень) буде домінувати соціальна та економічна складові, а "інновації підприємства" (мікроекономічний рівень) — економічна складова (отримання прибутку), що, в свою чергу, дозволить більш ґрунтовно підходити до формування стратегії інноваційного розвитку підприємства, впровадження ефективних механізмів управління його інноваційною діяльністю, розробки комплексних та інформативних методів оцінювання інноваційних процесів тощо. Метою подальшого дослідження буде визначення різниці між класифікацією інновацій з позиції макро- та мікросередовищ.

Література:

1. Малицький Б.А. Неолібералізм і кризис інноваційного розвитку економіки / Б.А. Малицький. — К.: Фенікс, 2009. — 64 с.
2. Кондратьев Н.Д. Большие циклы конъюнктуры и теория предвидения / Н.Д. Кондратьев. — М.: Экономика, 2002. — 767 с.
3. Твисс Б. Управление научно-техническими нововведениями / Б. Твисс. — М.: Экономика, 1989. — 380 с.
4. Санто Б. Инновация как средство экономического развития / Б. Санто; пер. с венг. — М.: Прогресс, 1990. — 401 с.
5. Зянько В.В. Щодо визначення сутності інновації як категорії економічної теорії / В.В. Зянько // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. — 2008. — №7. — С 48—51.
6. Лапко О. Інноваційна діяльність в системі державного регулювання / Ін-т екон. Прогнозув. НАН України; Івано-Франків. Держ. Техн. ун-т нафти і газу. — К.: Фенікс, 1999. — 253 с.
7. Статистика науки и инноваций: Краткий терминологический словарь / Под ред. Л. М. Гохберга. — М.: ЦИСН. — 1996.
8. Закон України "Про інноваційну діяльність" // Відомості Верховної Ради: офіційне видання. — К.: Парлам. вид-во, 2002. — № 36. — 226 с.
9. Шумпетер Й. Теория экономического развития (Исследование предпринимательской прибыли, капитала, кредита, процента и цикла конъюнктуры): пер. с англ. / Й. Шумпетер. — М.: Прогресс, 1982. — 455 с.

10. Друкер П. Рынок: как выйти в лидеры. Практика и принципы / П. Друкер. — М.: Book chamber international, 1992. — 200 с.

11. Щепкіна Н.М. Стратегія інноваційного розвитку підприємств металургійної промисловості: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04 "Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)" / Н.М. Щепкіна. — Маріуполь, 2010. — 22 с.

12. Біловодська О.А. Еволюція факторів економічного зростання та роль інновацій на сучасному етапі соціально-економічного розвитку // Механізм регулювання економіки, економіка природокористування, економіка підприємства та організація виробництва. — 2002. — №3—4. — С. 169—184.

13. Азгальдов Г.Г. Интеллектуальная собственность, инновации и квалиметрия / Г.Г. Азгальдов, А.В. Костин // Экономические стратегии. — 2008. — № 2. — С. 162—164.

14. Кулагин А.С. Немного о термине "инновация" / А.С. Кулагин // Инновации. — 2004. — № 7. — С. 56—59.

15. Oslo Manual: Guidelines for Collecting and Interpreting Innovation Data, 3rd Edition OECD/EC, 2005.

16. Інструкція щодо заповнення форми державного статистичного спостереження №1-інновація "Обстеження інноваційної діяльності промислового підприємства" затверджена Наказом Держкомстату від 01.10.2008 №361 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>

17. Гальчинський А.С. Основи економічної теорії: підручник. / Гальчинський А.С., Щенко П.С., Палкін Ю.І. — К.: Вища шк., 1995. — 471 с. іл.

18. Економіка підприємства: навч. посібник для студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів I — IV рівнів акредитації. Друге видання, виправлене і доповнене / [Бойчик І.М., Харів П.С., Хопчан М.І., Піча Ю.В.] — К.: "Каравела"; Львів: "Новий світ - 2000", 2001. — 298 с.

19. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року № 436-IV // Голос України. — 2003. — № 56.

20. Корнух О.В. "Інтелектуальний капітал — основа інновативності, ефективності і корпоративної стратегії підприємства" / А. М. Турило, О.В. Корнух; ДВНЗ "Криворізький національний університет". — Кривий Ріг: Видавничий дім, 2012. — 228 с.

21. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010—2020 роки в умовах глобалізаційних викликів [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://kno.rada.gov.ua/komosviti/doccatalog/document?id=48722>

22. Денисов Ю.Д. Японские прогнозы мирового инновационного развития / Ю.Д. Денисов. — М: ИДВ РАН, 2013. — 96 с.

23. Phills Jr., Deiglmeier K., Miller D. Rediscovering Social Innovation / Stanford Social Innovation Review. — Fall 2008. — // <http://www.ssireview.org/articles/entry/re-discovering-social-innovation>

24. In and out of sync. The challenge of growing social innovations. — September 2007. — 66 p. // <http://www-socialinnovationexchange.org/node/238>

25. Hamalainen T. & Heiskala R. Sosiaaliset innovaatiot ja yhteiskunnan uudistusmiskyky (Sitran tutkimushankkeen Sosiaaliset innovaatiot, yhteiskunnan uudistumiskyky ja taloudellinen menestys: kohti oppivaa yhteis-kuntaa loppuraportti, Edita Prima, Helsinki, 2004, 171 sivua) Innovation, Journalism and Future. Final report of the research project Innovation Journalism in Finland E. Kauhanen E. Noppari Journalism Research and Development Centre University of Tampere Technology review 200/2007 Helsinki 2007. — 92 p. // http://www.tekes.fi/julkaisut/innovation_journalism_and_future.pdf

26. Українська інноваційна доктрина 2008. — Харків: Глобус, 2008. — 271 с.

27. Бойко-Бойчук Л.В. Поняття "соціальна інновація": типи визначень, приклади застосування / Л.В. Бойко-Бойчук // Наука та інновації. — 2009. — Т. 5. — № 3. — С. 94—99.

References:

1. Malytskyj, B.A. (2009), Neolyberalizm u kryzys ynnovatsyonnoho razvytyia ekonomyky [Neolyberalizm Innovatively of development and crisis economy], Feniks, Kyiv, Ukraine.

2. Kondrat'ev, N.D. (2002), Bol'shie cikly konjunktury i teoriya predvideniya [Conditions and large cycles the theory of prediction], Jekonomika, Moscow, Russia.

3. Tviss, B. (1989), Upravlenie nauchno-tehnicheskimi novovvedenijami [Management of scientific and technical innovations], Jekonomika, Moscow, Russia.

4. Santo, B. (1990), Innovacija kak sredstvo jekonomicheskogo razvitija [Innovation as a tool for economic development], Progress, Moscow, Russia.

5. Zian'ko, V.V. (2008), "To determine the nature of innovation as a category of economic theory", Naukovyj visnyk Volyns'koho natsional'noho universytetu imeni Lesi Ukrainky, vol. 7, pp. 48—51.

6. Lapko, O. (1999), Innovatsijna diial'nist' v systemi derzhavnoho rehulivannia [Innovation activity in the system of state regulation], Feniks, Kyiv, Ukraine.

7. Hokhberha, L.M. (1996), Statystyka nauky y ynnovatsyj: Kratkyj termynolohycheskyj slovar' [Statistics of science and innovation: A short glossary of terms], TsYSN, Moskva, Russia.

8. The Verkhovna Rada of Ukraine (2002), The Law of Ukraine "On innovation activity", Vidomosti Verkhovnoi Rady: ofitsijne vydannia, vol. 36, p. 226.

9. Schumpeter, J.A. (1982), Teoriia ekonomicheskoho razvitia (Issledovaniia predprinimatelskoi pribyli, kapitala, kredita, protsenta i tsikla koniunktury) [The theory of economic development (An inquiry into profits, capital, credit, interest and business cycle)], Progress, Moscow, Russia.

10. Drucker, P.F. (1992), Rynok: kak vyjty v lydery. Praktyka y pryntsyipy [Market: how to go out in leaders. Practice and principles], Book chamber international, Moscow, Russia.

11. Schepkina, N.M. (2010), "Strategy of innovative development of enterprises of metallurgical industry", Extended abstract of candidate's thesis. Mariupol, Ukraine.

12. Bilovods'ka, O.A. (2002), "Evolution of factors of the economy growing and role of innovations on the modern stage of socio-economic development", Mekhanizm rehulivannia ekonomiky, ekonomika pryrodokorystuvannia, ekonomika pidprijemstva ta orhanizatsiia vyrobnytstva — Mechanism of adjusting of economy, economy of prirodokorystuvannia, economy of enterprise and organization of production, vol. 3,4, pp. 169—184.

13. Azgal'dov, G.G. (2008), "An intelligent property, innovations and kvalymetryya", Jekonomicheskie strategii, vol. 2, pp. 162—169.

14. Kulagin, A.S. (2004), "A little about the term "innovation"", Innovacii, vol. 7, pp. 56—59.

15. Oslo Manual (2005): Guidelines for Collecting and Interpreting Innovation Data, 3rd Edition OECD/EC.

16. Derzhkomstat of Ukraine (2008), "Instructions for completing the state statistical observation number 1 innovation "Survey of innovative activity of industrial enterprises"", available at: <http://zakon4.rada.gov.ua> (Accessed 2 December 2013).

17. Hal'chyns'kyj, A.S., Sschenko, P.S. and Palkin, Yu.I. (1995), Osnovy ekonomichnoi teorii: Pidruchnyk, [Basic economic theory: Tutorial], Vyscha shkola, Kyiv, Ukraine.

18. Bojchuk, I.M., Khariv, P.S., Khopchan, M.I. and Picha, Yu.V. (2001), Ekonomika pidprijemstva: Navchal'nyj posibnyk [Business Economics: Study Guide], "Karavela", Kyiv; "Novyj svit-2000", L'viv, Ukraine.

19. The Verkhovna Rada of Ukraine (2003), "Commercial Code of Ukraine" Holos Ukrainy: ofitsijne vydannia, vol. 56.

20. Turilo, A.M. and Kornukh O.V. (2012), Intelektual'nyj kapital — osnova innovatyzatsii, efektyvnosti i korporatyvnoi stratehii pidprijemstva ["Intellectual capital — the basis of innovatization, efficiency and corporate strategy of enterprise"], Vydavnychyj dim, Kryvyj Rih, Ukraine.

21. The Verkhovna Rada of Ukraine (2009), The materials parlamsenskyh proceedings "The strategy of innovative development of Ukraine for 2010—2020 in terms of Global Challenges" available at: <http://zakon4.rada.gov.ua> (Accessed 2 December 2013).

22. Denysov, Yu.D. (2013), "Japanese forecasts of world of innovative development", RAN, Moscow, Russia.

23. Phills Jr., Deiglmeier K., Miller D. Rediscovering Social Innovation / Stanford Social Innovation Review. — Fall 2008. — // <http://www.ssireview.org/articles/entry/re-discovering-social-innovation>

24. In and out of sync. The challenge of growing social innovations. — September 2007. — 66 p. // <http://www.socialinnovationexchange.org/node/238>

25. Hamalainen, T. & Heiskala, R. Sosiaaliset innovaatiot ja yhteiskunnan uudistusmiskyky (Sitran tutkimushankkeen Sosiaaliset innovaatiot, yhteiskunnan uudistumiskyky ja taloudellinen menestys: kohti oppivaa yhteis-kuntaa loppuraportti, Edita Prima, Helsinki, 2004, 171 sivua) Innovation, Journalism and Future. Final report of the research project Innovation Journalism in Finland E. Kauhanen E. Noppari Journalism Research and Development Centre University of Tampere Technology review 200/2007 Helsinki 2007. — 92 p. // http://www.tekes.fi/julkaisut/innovation_journalism_and_future.pdf

26. Ukrain'ska innovatsijna doktryna (2008), Hlobus, Kharkiv, Ukraine.

27. Bojko-Bojchuk, L.V. (2009), "The concept of "social innovation": type definitions, examples of application", Nauka ta innovatsii, vol. 3, pp. 94—99.

Стаття надійшла до редакції 29.11.2013 р.